

Paragraaf 6.12

Weerstandsv Vermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Het berekenen van de weerstandscapaciteit is gebaseerd op de methode van het bureau NAR (Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement). Periodiek zijn de afgelopen jaren de risico's in kaart gebracht en ingevoerd in de database. Een aantal keren per jaar wordt deze exercitie herhaald waarbij reeds ingevoerde risico's opnieuw beoordeeld c.q. bijgesteld worden en nieuwe risico's eventueel toegevoegd worden. Voor het grondbedrijf wordt een andere werkwijze gevolgd omdat voor dit onderdeel een langetermijnvisie Grondbedrijf is vastgesteld waarin diverse scenario's aan de orde komen.

Belangrijke Risico's

Vastgoed

De gemeente beschikt over een behoorlijk aantal panden dat verhandelbaar is verklaard (ca 35 stuks). In de nota vastgoedbeleid (vastgesteld medio 2012) is bepaald dat voor deze panden geen gelden worden gereserveerd voor (groot) onderhoud, omdat wordt uitgegaan van verkoop. De gemeente loopt het risico dat voor de verkoopbaarheid of vanuit een wettelijke plicht toch onderhoud moet worden uitgevoerd. Dit risico neemt toe als panden al enige tijd in de verkoop staat of tijdelijk worden verhuurd. Gesteld kan worden dat door de verkoop een aantal panden dit risico gedurende de jaren inmiddels is gedaald. Het risico op het niet realiseren van de taakstelling op de verkoopopbrengst daarentegen wordt groter naarmate de jaren strijken en de verkoop portefeuille is verkleind.

Bij de parkeergarage de Parade zijn gebreken geconstateerd. De herstelwerkzaamheden zijn complex, daar de parkeergarage onderdeel is van een groter gebouw. De herstelwerkzaamheden en –kosten worden derhalve afgestemd met de overige eigenaren van het pand. Deze afstemming brengt risico's met zich mee, vooralsnog blijft het uitgangspunt dat dit binnen de huidige middelen kan worden opgelost.

Theodorushaven

Bij besluit van 18 december 2013 heeft de raad krediet gevoteerd ten behoeve van fase 2 (en optioneel fase 3) van de Herstructurering van de Theodorushaven ad € 11,7 mln. waarvan de uitvoering ter hand is genomen. Zolang deze werken niet volledig (t/m fase 5) zijn uitgevoerd bestaat de kans dat de gemeente aansprakelijk gesteld wordt voor schades en dergelijke. Het werk is inmiddels ver gevorderd en de kans op dergelijke schades is sterk verminderd. Er speelt een conflict inzake de werkzaamheden bij één bedrijf met de opdrachtnemer. Mogelijke schade hierbij kan binnen de middelen die beschikbaar zijn worden opgelost.

Landschap van Allure

Voor de risicobeheersing van het project is een aantal scenario's opgesteld. Uitgangs- en aandachtspunt blijft daarbij het volledig en tijdig realiseren van de prestatieafspraken met de provincie, inclusief een aantal risicomatregelen. Met de externe partners zijn gesprekken gevoerd gericht op tijdige realisatie van de projectonderdelen, in relatie tot de volledige benutting van het beschikte subsidiebedrag. Een voortgangsverslag over 2016 is voorgelegd aan de provincie en de provincie is hiermee akkoord gegaan. Deadline voor het hele project is 1 juli 2018.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 worden overheidsondernemingen belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Met deze uitbreiding van de kring van belastingplichtigen beoogt de wetgever een eerlijker concurrentiepositie en beperken van staatssteun. Vennootschapsbelasting is een winstbelasting. De gemeente gaat dus alleen belasting betalen wanneer en voor zover er (fiscale) winst wordt gerealiseerd.

Vooralsnog lijken de consequenties zeer beperkt.

Kanttekening is het grondbedrijf waar, op termijn, een betalingsplicht kan ontstaan.

Rente

Vooralsnog als gevolg van investeringen in het grondbedrijf is de afgelopen jaren de omvang van opgenomen geldleningen fors toegenomen. Daarnaast zijn de rentetarieven de afgelopen jaren overwegend gedaald. Deze beide factoren maken dat een oplopende rente zal leiden tot hogere rentelasten voor de gemeente. Omdat het saldo op de rente binnen de begroting ingezet wordt als algemeen dekkingsmiddel betekenen hogere rentelasten minder begrotingsruimte. De renteontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd om tijdig te kunnen anticiperen op rentestijgingen.

Diverse verstrekte geldleningen en / of garanties

De gemeente verstrekt diverse leningen en/of garanties aan diverse maatschappelijke instanties zoals bijvoorbeeld sportverenigingen, woningbouwverenigingen etc.. In een

aantal gevallen worden deze leningen door een waarborgfonds gewaarborgd of gevrijwaard. Hoewel de afgelopen jaren de omvang aanzienlijk is teruggebracht bestaat nog steeds de kans dat we worden aangesproken op verstrekte garanties of dat verstrekte geldleningen niet (geheel) worden terugbetaald.

Periodiek wordt de financiële positie van de betreffende instanties beoordeeld, zodat de gemeente tijdig aandacht kan vragen voor haar (financiële) belangen die aan de verstrekte leningen en garantstelling zijn verbonden.

Ontwikkelingen Sociaal Domein

Het gemeentelijk sociale terrein is volop in ontwikkeling. Sinds 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de nieuwe Wmo, Jeugdzorg en de Participatiewet. Gemeenten krijgen hiervoor één budget, te weten integratie-uitkering sociaal domein vanuit het gemeentefonds. De nieuwe taken gaan gepaard met forse bezuinigingen. Vanaf 2016 worden objectieve verdeelmodellen gefaseerd ingevoerd.

Voornamelijk op de gebieden jeugd, beschermd wonen en participatie zijn de budgetten fors lager. Gemeenten moeten meer gaan doen, met minder geld en de eigen kracht van burgers aan gaan spreken.

Voor jeugd heeft de gemeente Bergen op Zoom samen met de gemeenten in de regio West-Brabant West niet alleen de jeugdzorg taken op zich genomen maar ook ingezet op het leggen van een basis voor de transformatie. Om dit te bereiken is de arrangementensystematiek met bijbehorende resultaatfinanciering ingevoerd die zal moeten leiden tot efficiëntere en effectievere zorg. Uit huidige inzichten blijkt dat het inregelen van deze systematiek bij zorgaanbieders en bij gemeenten meer tijd kost met tot gevolg dat het jeugdbudget naar alle waarschijnlijkheid nog niet toereikend zal zijn om alle benodigde jeugdzorg uit te bekostigen.

Daarnaast zullen vanaf 2018 zullen de verwachte ontwikkelingen op het gebied van Veilig Thuis een hogere druk leggen op de gemeentebegroting waar geen extra rijksmiddelen tegenover staan. Verder is op het gebied van beschermd wonen een trend waarneembaar waaruit een sterke stijging van het aantal cliënten blijkt. Dit is onder andere het gevolg van succesvolle zorgtoeleiding, meer bekendheid bij maatschappelijke partners en complexere aanvragen. Deze stijging veroorzaakt een financieel risico tot mogelijke overschrijding van het beschikbare rijksbudget. De gemeente Bergen op Zoom voert beschermd wonen als centrumgemeente uit voor zes gemeenten in de regio West-Brabant West. Met deze gemeenten is de afspraak gemaakt dat eventuele overschrijdingen gezamenlijk gedragen worden.

De WMO-budgetten staan ook onder druk door de toename van de cliëntaantallen in combinatie met wettelijke maatregelen (reële prijzen voor zorgaanbieders, nieuwe loonschaal voor huishoudelijke hulp). Het WMO-budget zal mogelijk in 2018 niet toereikend zijn om huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en beschermd wonen hieruit te bekostigen.

Tot slot wordt ook een afname voorzien van het participatiebudget komende jaren. Het cliëntaantal (oude WSW-bestand) neemt echter niet evenredig af.

Bovenstaande risico's worden enigszins getemperd door een meevaller bij BUIG. De omvang hiervan in 2018 valt nog niet exact te bepalen omdat eind 2017 de verdeling van de middelen voor 2018 bekend wordt gemaakt.

Liquidatie Regionale Milieudienst (RMD)

De RMD is inmiddels opgegaan in de Omgevingsdienst Midden en West-Brabant (OMWB). Het voormalig kantoor van de RMD te Roosendaal staat inmiddels geruime tijd te koop. Tot op heden is verkoop niet gelukt. Er moet rekening worden gehouden met een boekverlies. Hiernaast worden vanaf 2016 de onderhoudskosten bij de voormalige deelnemers in rekening gebracht.

Contract Huishoudelijk restafval Attero

Het vigerend contract voor de (Brabant-brede) aanlevering van huishoudelijk restafval aan Attero kent een leverplicht van 510.000 ton per jaar (tot 1 februari 2017). Attero heeft in inmiddels over de looptijd van 2011 tot 2016 de boeteclausule geëffectueerd. Het dossier is nog steeds in juridische procedure ondanks een gunstige uitspraak in het voordeel van de VvC (Vereniging van Contractanten).

Algemene Uitkering

De ontwikkeling van de omvang van de Algemene Uitkering is afhankelijk van de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De uitgaven op Rijksniveau zijn voor 2017 en latere jaren sterk afhankelijk van de uitkomsten van de kabinetsontwikkelingen. Doordat de Rijksuitgaven gekoppeld zijn aan de omvang van de algemene uitkering is voor onze gemeente de inkomsten omvang nog onzeker. Ontwikkelingen van de rijksuitgaven blijven voor ons onzekere factoren bevatten, de uitkomsten als gevolg van verkiezingen als ook de werkelijke Rijksuitgaven kunnen in omvang afwijken van hetgeen nu aangegeven wordt door het Rijk (meicirculaire 2017). Specifieke post: vanuit het Rijk zijn op basis van historische gegevens de gelden ontvangen voor de drie decentralisaties. De komende jaren zal bijstelling gaan plaatsvinden van deze gelden op basis van objectieve verdeelmodellen. Dit leidt tot financiële risico's. Een ander risico betreft de inflatiecorrectie op de

algemene uitkering die voor de komende jaren naar verwachting lager is dan zowel de loon- als prijsontwikkeling. Om de risico's van de Algemene Uitkering zoveel mogelijk te beperken, houden wij alle (beleidsmatige en financiële) ontwikkelingen terzake nauwkeurig in de gaten. Zoveel mogelijk stemmen wij ons beleid daarop af, waarbij het uitgangspunt "in = uit" in beginsel wordt toegepast.

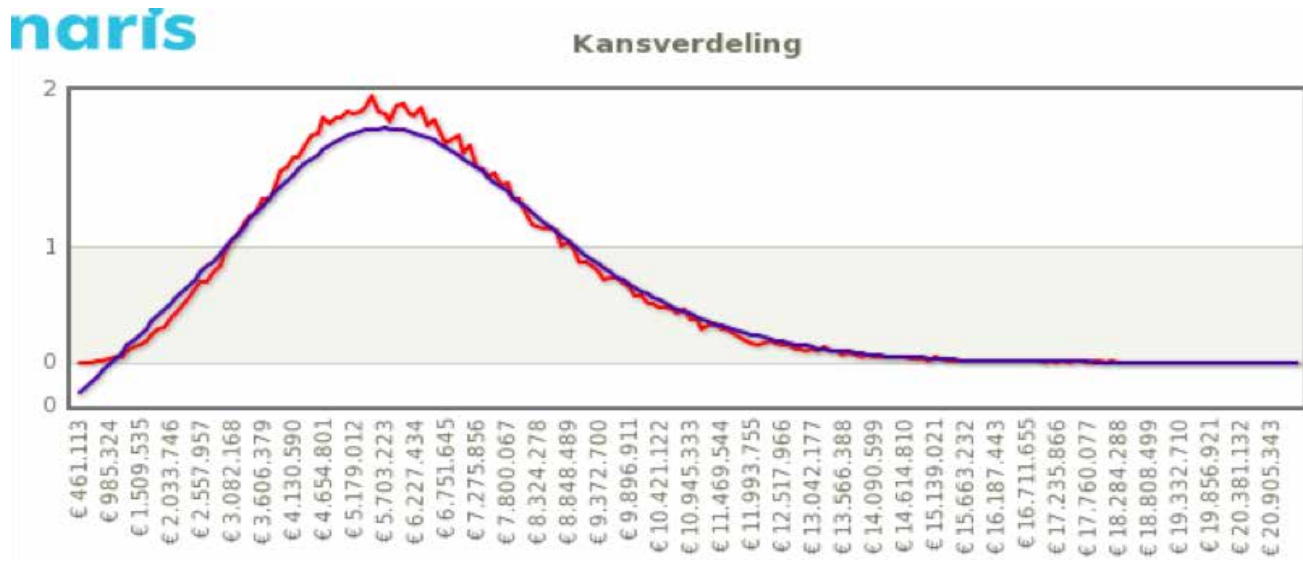
Weerstandvermogen

Conform de methode van het NAR wordt op basis van het risicoprofiel de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, dat het geheel aan middelen vormt dat in de organisatie aanwezig is om de risico's in financiële zin af te dekken. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's

waarvoor geen maatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog restrisico's overblijven.

Benodigde Weerstandscapaciteit

Op basis van het risicoprofiel kan de benodigde weerstandscapaciteit worden berekend. Dit geschiedt op basis van een risicosimulatie. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die ervan uit gaat dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd en in maximale omvang voordoen. Door deze benadering kan op een verantwoorde manier minder weerstandscapaciteit worden aangehouden in tegenstelling tot de situatie waarin de optelsom van alle risico's als uitgangspunt wordt genomen.

Wanneer alle risico's zich tegelijk in hun maximale omvang zouden voordoen, is hiermee een bedrag gemoeid van € 48,8 miljoen. In bovenstaande figuur is de simulatie-uitkomst weergegeven op basis van het risicoprofiel.

Bij een zekerheidspercentage van 90% (oppervlakte van bovenstaande grafiek) betekent de uitkomst dat er een bedrag van € 9,7 miljoen benodigd is om de risico's in financiële zin af te dekken. Dit bedrag, dat nagenoeg gelijk is aan de berekening bij de begroting 2017, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit teneinde de ratio van het weerstandsvermogen te kunnen bepalen. Later in deze paragraaf wordt dit benodigde bedrag ad € 9,7 mln afgezet tegen het beschikbare weerstandsvermogen.

Beschikbare Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit het totaal aan middelen dat beschikbaar is om het risicoprofiel financieel af te kunnen dekken. Onderstaand is de beschikbare weerstandscapaciteit berekend. Deze bestaat uit de volgende elementen:

- Beschikbare ruimte lopende rekening
- Vrij besteedbare reserves
- Reserves waarvan de rente-opbrengst wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel

Verder zijn er ook nog stille reserves: meerwaarde van activa die lager dan de marktwaarde zijn gewaardeerd. Een algemeen kenmerk van stille reserves is dat men er om allerlei redenen niet direct over kan beschikken. Om deze reden worden stille reserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend.

Mede door de herschikking van de reserves waarbij de bestemmingsreserves zijn toegevoegd aan de algemene reserve en een aantal blokkeringen ten behoeve van grond gerelateerde activiteiten ziet het weerstandsvermogen er wat anders uit. Onderstaand deze berekening:

Omschrijving	Bedrag
Geprognosticeerde Stand Algemene Reserve per 31/12/17	32.981.455
Blokkeringen t.b.v. voormalige bestemmingsreserves en ontwikkelfondsen	
Stedelijke Vernieuwing	-3.889.927
Vastgoed	-245.950
Openbare Ruimte	-2.400.000
Parkeren	-/- 173.292
OntwikkelingBinnenstad	-500.000
Ontwikkelfondsen	-375.000
Totaal blokkeringen vanuit voormalige bestemmingsreserves	-7.237.585
Blokkeringen gerelateerd aan Grondbedrijf	
Risico's Grondbedrijf	-3.300.000
Blokkering t.b.v. investeringen deelplannen naar Algemene Dienst	-6.000.000
Blokkering t.b.v. reguliere kosten grondbedrijf incl. ontwikkelbudget	-800.000
Blokkeringen t.b.v. grondbedrijf gerelateerde activiteiten	-10.100.000
Weerstandsvermogen voor rentecorrectie	15.643.870
Rentecorrectie 2 % * 2,5	-782.193
Weerstandsvermogen	14.861.676

In bovenstaande opstelling wordt een correctiefactor voor de rente gehanteerd omdat aanwending ervan ertoe leidt dat de renteopbrengst van de Algemene Reserve niet langer kan worden ingezet als algemeen dekkingsmiddel gebaseerd op het interne rentepercentage van 2%. Een toelichting op de diverse blokkeringen t.b.v. aan grondbedrijf gerelateerde activiteiten vindt u verderop in deze paragraaf.

In het voorgaande is zowel de benodigde (zie toelichting op voorgaande pagina) als de beschikbare weerstandscapaciteit bepaald. In deze paragraaf kan een relatie worden gelegd tussen deze beiden om het weerstandsvermogen van de gemeente Bergen op Zoom te bepalen en daarover een oordeel te vellen. Op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit is de ratio:

Ratio Weerstandsvermogen:	$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$	=	$\frac{\text{€ 14.862.000}}{\text{€ 9.700.000}}$	=	1,53
---------------------------	---	---	--	---	------

Beoordeling weerstandsvermogen

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR en de Universiteit Twente is opgesteld. De raad heeft zich geconformeerd aan deze waarden.

Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 – 2	Ruim voldoende
C	1 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio bedraagt voor de Gemeente Bergen op Zoom 1,53. Dit betekent dat de Gemeente Bergen op Zoom op dit moment beschikt over een vermogenspositie die gekwalificeerd wordt als “ruim voldoende” om de risico’s in financiële zin af te dekken. Deze ratio is lager dan de uitkomst bij de jaarrekening 2016 (1,84). Dit komt vooral door geraamde omtrekkingen in 2017 (€ 6,6 mln) aan de algemene reserve. Naar verwachting zal die ratio in de jaren 2018 en verder snel stijgen door toevoegingen aan de Algemene Reserve als gevolg van geraamde winstnemingen bij het grondbedrijf.

Kengetallen

In lijn met hetgeen bepaald door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) nemen wij voortaan in deze paragraaf ook een vijftal financiële kengetallen op. De kengetallen hebben als een doel meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincie maar zijn voornamelijk bedoeld om de financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken.

Het gaat om de volgende kengetallen:

Structurele exploitatieruimte:	netto schulden
	-/- verstrekte leningen
	totale baten

Dit kengetal geeft een indicatie over omvang schuldenlast en de hiermeer gepaarde omvang rentelasten hoe die op de begroting drukken.

Netto Schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen:	netto schulden -/- verstrekte
	totale baten begroting

Dit kengetal corrigeert de netto schuldquote voor leningen die de gemeente zelf heeft verstrekt. Dit kengetal achten wij prima geschikt voor het duiden van de schuld. Bij dit kengetal wordt de schuldpositie gesaldeerd met de leningen die een gemeente heeft verstrekt. In Bergen op Zoom zijn dezelfde bedragen relatief beperkt maar voor de vergelijking met andere gemeenten (waar dit wel aan de orde kan zijn) is het wel van belang. Vervolgens wordt de omvang van de netto schuld gerelateerd aan de omvang van de exploitatie. Op die manier kunnen de lasten van deze schuld (rente en aflossing) in relatie tot de begroting worden gebracht. Het draait bij een blik op de schulden tenslotte om de vraag in hoeverre de lasten als gevolg van te hoge schulden niet te veel begrotingsruimte opslokken.

Vooraf vanwege het argument dat lasten voortvloeiend uit de schulden gerelateerd worden aan de inkomsten ie begrotingstotaal zijn wij van mening dat de netto schuldquote zich het uitstekend leent voor een beoordeling van de schuldenpositie. De VNG heeft hier inmiddels ook normen voor gedefinieerd: tot 90% groen, 90-130% oranje en > 130% rood.

Solvabiliteit:	eigen vermogen
	balanstotaal

De ratio geeft inzicht in hoeverre de gemeente aan haar verplichtingen kan voldoen en in staat is tegenvallers op te vangen.

Dit kengetal drukt uit in hoeverre het totale bezit op de balans is belast met schulden en zegt tevens iets over de weerstandscapaciteit en het vermogen om (incidentele) tegenvallers op te vangen. Dit kengetal is in aanzienlijke mate afhankelijk hoe het gemeentelijk bezit gewaardeerd wordt. Daarbij hebben we te maken met de gemeentelijke verslaggevingsregels die overwegend negatief uitpakken voor de solvabiliteit. Bijvoorbeeld het onderscheid tussen investeringen met maatschappelijk of economisch nut waarbij de eerste categorie voor een lagere waarde kan worden gewaardeerd/geactiveerd dan de aanschafwaarde. Verder is bij een aantal activasoorten (bijvoorbeeld vastgoed) niet mogelijk deze positief te herwaardenen maar is afwaardering wel verplicht wanneer daar aanleiding toe is. Dit soort regels vertekenen de solvabiliteit in aanzienlijke mate.

Daarnaast wordt de solvabiliteit beïnvloed door financiële beslissingen/keuzes. Nog niet zo lang geleden is de overstap gemaakt van annuïtair naar lineair afschrijven. Deze stelselwijziging ging gepaard met een aanzienlijke onttrekking aan de algemene reserve maar hiermee werd wel de toekomstige exploitatie ontlast doordat afschrijvingslasten naar voren werden gehaald. Ook het opheffen van de kapitaallastenreserve (in combinatie met het afboeken van diverse investeringen) heeft geleid tot een onttrekking aan de reserves maar ook hier werden de lasten naar voren gehaald. Dit zijn twee voorbeelden van financiële keuzes die de robuustheid van de gemeentelijke begroting hebben vergroot maar ten laste gingen van de solvabiliteit.

Bovenstaande maakt duidelijk dat bij het begrip solvabiliteit diverse kanttekeningen geplaatst kunnen worden waardoor wij dit kengetal maar zeer beperkt bruikbaar vinden voor het beoordelen van de schuldpositie.

Grondexploitatie:	totaal alle bouwgronden (wel of niet in exploitatie)
	baten grondexploitatie

Dit geeft inzicht in hoeverre de waarde van de gronden zich verhouden tot de geraamde baten.

Structurele exploitatieruimte:	structurele baten
	-/- structurele lasten
	totale baten

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Belastingcapaciteit:	woonlasten per gezin
	woonlasten landelijk gemiddelde

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Kengetallen	2016	2017	2018
	rekening	begroot	rekening
Netto Schuldquote	95%	100%	93%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	93%	98%	92%
Solvabiliteitsrisico	13%	10%	11%
Structurele Exploitatieruimte	-1%	0,05%	0,13%
Grondexploitatie	18%	14%	11%
Belastingcapaciteit	110,49	109,39	nmb

Grondbedrijf

In deze begroting zijn reeds de voorstellen verwerkt van het meerjarenprogramma grondbedrijf (MPG) dat in dit najaar aan u is voorgelegd. Uit het MPG blijkt een risicoprofiel van 3,3 mln. per ultimo 2017. Dit bedrag wordt in de Algemene Reserve (de Reserve Grondbedrijf is opgeheven) als blokkering opgenomen.

De methode om de hoogte van de risico's te bepalen voor de in uitvoering zijnde projecten is gebaseerd op de zgn. IFLO+-methode, waarbij de risico's zich met name voordoen bij de opbrengsten en in mindere mate bij de kosten. Het risicoprofiel wordt op de volgende manier bepaald:

- 10% over de boekwaarde
- 10% over de nog te realiseren opbrengsten
- 50% verwachtingswaarde omdat niet alle risico's zich gelijktijdig voor zullen doen

Bovenop deze blokkering zijn dit jaar een tweetal extra grondbedrijf gerelateerde blokkeringen opgenomen. Dit betreft het volgende:

Kaderstellende documenten voor deze paragraaf

Beleidsnota	Vastgesteld
Nota risicomangement	2013

- € 6.000.000 verband houdend met de drie deelplannen (Geertruidapolder, Oude Havenkanaal en Waterschans) die uit de grondexploitatie ScheldeVesting zijn overgeheveld naar de algemene dienst. Het voorziene saldo van opbrengsten versus uitgaven van deze plannen bedraagt ongeveer 6 miljoen negatief. Mede vanuit het oogpunt van voorzichtigheid kiezen wij ervoor deze bedragen vooralsnog te blokkeren binnen de algemene reserve.
- € 800.000 verband houdend met kosten die voorheen uit de reserve grondbedrijf werden onttrokken, in dit geval de kosten van het ontwikkelbudget hoewel dit budget jaarlijks opnieuw aan de raad wordt voorgelegd.

Bovenstaande betekent dat ten behoeve van grondbedrijf gerelateerde activiteiten een bedrag van € 10,0 mln (€ 3,3 + € 6,0 +€0,8) geblokkeerd wordt binnen de algemene reserve.

Ambities voor deze bestuursperiode

1. Vermindering van de risico's blijft onverminderd een belangrijk speerpunt van dit college.
2. Versterking van het weerstandsvermogen blijft een belangrijk aandachtspunt. De afgelopen jaren is hier door het nemen van diverse maatregelen (waaronder het uit exploitatie nemen van gronden in 2015 en het opknippen in deelplannen) inhoud gegeven aan sanering van de balans. Hierdoor neemt het weerstandsvermogen/ratio de afgelopen jaren toe, niet alleen in relatieve zin via de ratio maar ook in absolute zin met de stijgende omvang van de algemene reserve c.q. weerstandsvermogen.

Nog steeds geldt dat verdere versterking van ratio en weerstandsvermogen een doelstelling blijft van dit college. "Meevallers" worden, in principe, toegevoegd aan de algemene reserve ter verbetering van weerstandsvermogen en verder verlagen van de schuldenlast. De ratio daalt nu weliswaar in deze begroting maar door de geraamde en verwachte winstnemingen bij het grondbedrijf (5,6 mln in 2018 en 8,4 mln in 2019) zal deze de komende jaren weer groeien naar een niveau boven de 2.

Kerncijfers van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Omvang risico's:	€ 9,70 mln
Weerstandscapaciteit:	€ 14,8 mln
Weerstandsratio:	1,53
Risico's Grondbedrijf:	€ 3,3 mln